

SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :

**A. Vehbi
VAKKASOĞLU**

İDARE MÜDÜRÜ :

İSMAİL L. ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM	İSLÂM MEDENİYETİ
MÜSTEŞRİKLER VE İSLÂM	Dr. İrfan ABDÜLHAMİD Terc: Avni İLHAN
MÂLÂYÂNÎ	Ali ÖZEK
VAHDÂNİYET	Mustafa VARLI
AHMED B. EBÎ'L HAVÂRÎ	Dr. A. Subhi FURAT
KANUNLAR KARŞISINDA TOPRAK DAVASININ MANASI	Prof. Dr. Şakir BERKİ
YOL, BU GERÇEK YOL OLMALIDIR (Şiir)	İsmail BAYRAM
İSLÂM HUKUKU KÜRSÜSÜ. İHDÂSİ ZARÛRÎDİR	Bekir YÜCEL
MEHMED ÂKİF'İN SAFAHAT'DA BULUNMAYAN BİR ŞİİRİ ÜZERİNE	Sabit AYASBEYOĞLU
NİSAN YAĞMURU	İsmail L. ÇAKAN
MİMAR SİNAN	Hasan ÖZÖNDER
MERHUM ABDULLAH ŞKALYİÇ	Prof. H. Ömer MUŞİC
BAŞGİL	Fehmi KORU
İSLÂM DÜŞÜNCESİNE DAİR KOMÜNİST CEMİYETLERDE DİN HAYATI	Arif ERKAN Muhsin ABDÜLHAMİD Terc: Tayyar ALTIKULAC
BİR SABAH (Şiir)	Rekin ERTEM
DEVİR-İ SÜLEYMAN	Hilmi KURTULUŞ
GAZETELERDE MUSİKÎ MÜSÂBAKALARI	Dr. Cahid ÖNEY
ANNE (Şiir)	O. Selim DİNÇSOY
SUALLERE CEVAPLAR	Gazi MERT
MUHYİDDİN İBNÜ'L ARÂBÎ HABERLER	İ. Samahaddin CEM İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K.: 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara : T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: **Mehmet KARAMAN**
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : **İ. N. NURSAÇAN**
Konya : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Ahmet FİDAN**
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : **Orhan ÇETİN**
Dış Münasebetler : **Mahmut ÖZTÜRK**

TEKNİK KADRO

Sekreter : **Erdoğan ATAK** Ressam : **Gürbüz AZAK**
Dizgi ve Baskı : AHMET SAİT MATBAASI — İSTANBUL
Yıl : 1. Sayı : 9
Basıldığı Tarih : 17 Nisan 1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 30. TL.

Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL.

Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır.
Yabancı Memleketlere İki katı.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

İLÂN TARİFESİ

Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Tek renk 2.000 TL.

İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.
Tek renk 1.000 TL.

Renkli ilân sahifesi :

Tamamı : 1.200 TL.

1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

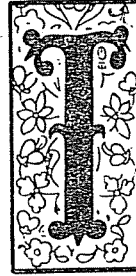
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınamaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Hukuk

Prof. Dr. Şakir BERKİ
 (Ankara Hukuk Fakültesi
 Medenî Hukuk ve Toprak Hukuku
 Profesörü)

Kanunlar Karşısında Toprak Dâvâsının Mânâsı

TOPRAK dağıtımı ile ilgili dava, bazı memleketlerde çocukların hile münakaşa etmekte olduğu bir konu haline gelmiş, hukukî yönünden ziyade siyasi bir mahiyet almıştır. Mesele tamamen hukuk ilmi ile alakalı olduğundan, bu hususta mevzuatın sarîh hükümleri

söz konusu edilmeksizin bu davanın hakiki manasını anlamaya imkân olmaz. Siyasi sahada bir ceryan meseleyi ziraî reform, diğer bir nokta-i nazar da toprak reformu lafızları ile anmaktadır. En kısa bir şekilde kaleme almaya çalışılmış olan bu yazı ile davanın ilmî ve binnetice, hakikî manası anlatılmaya çalışılacaktır.

Anayasanın 37. maddesi memleketin ziraî gelişmesini temin etmek maksadı ile toprak dağıtımını mevzubahis ettiğine ve aynı madde ile, halen mer'î bulunan çiftçiyi Topraklandırma kanununun 36 ncı maddesinde toprağın çiftçi vatandaşlara veya çiftçilikle uğraşmayı taahhüt eyleyen

yurtdaşlara verileceği en ufak bir tefsire dahi mütaahhamil olmayan bir sarahat ile ifade edilmiş bulunduğuna göre, topraksız her yurtdaşa toprak verileceği tarzında ifade olunan görüş tarzında hukuken ve kanunen isabet bulunduğuna hükmedebilmek imkânsızdır. Filhakika, gerek devlet arazisi, gerek dağıtım maksadı ile fertlerden vesâir hükmî şahıslardan istimplâk alınarak alınan araziye çiftçilikle hiç alâkası bulunmayan kimselere vermek, millî servetin heder edilmesi manasından başka bir anlam taşıyamaz. Çünkü ziraat ile ilgisi bulunmayan yurtdaşlara verilen topraklar bizzat onlar tarafından işletilemez, verimsiz ve âtil kalır. Bu sûret ile dağıtım Anayasasının 37. ve çiftçiyi Topraklandırma Kanununun sözü geçen maddelerine aykırı düşer. Bu maddeler bir yana bırakılarak toprak davası savunulamayacağı münakaşaya mahal vermeyecek basitlikte bir be-dahattir.

Son olarak şunu da ilâve gerekir ki (topraksız herkes)e tâbiri içinde yabancılar ve sabık Türk vatandaşları da dahildir. Halbuki bunlar Türkiye'de bulunsa ve ziraatten anlasa bile Türk Toprak dağıtım kanunlarından istifade ederek bir metre kare toprağa dahi sahip olamazlar. Bu, halen mer'î olup bazı aksaklıkları ve noksanlıkları bertaraf edildiği ve tatbikatı ciddî ve sürekli şekilde kontrol olunduğu takdirde ayrı bir toprak dağıtım kanununun çıkarılmasına lüzum hissettirmeyecek olan Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun 36 ncı maddesinin açık lafzı ile de kolayca teyit edilir.

Son verirken çok önemli bir noktayı da unutmamak lâzımdır: isterse ziraatle uğraşsın ve ziraat işlerden çok iyi anlasın, talep vaki olmadıkça hiç bir vatandaşa ve hiç bir köylü ve kasabalıya zorla toprak verilemez (1).

En kısa şekilde yazılmış olan şu yazı, dava ile ilgili olanlara yardımcı olabilir, tereddütlerini izale edebilirse, gaye hasıl olmuş demektir.

(1) Bu hususda mucîp sebep ve izahat için: Şakir Berki, Toprak Hukuku, Üçüncü Bası, Ankara, 1967, sa: 22-23; Toprak davası ile ilgili sair prensipler için aynı eserin 13-26 ncı sahifelerine bakınız

*Yol, bu gerçek
yol olmalıdır*

Ben âşığım diyen kişi :

Yanıp, yanıp kül olmalı.

Bir dava ki, dönen için

Mertliğine zül olmalı.

Sevda çeken âşıkların

Göz yaşları göl olmalı.

Dağ da sivri diken değil,

Burcu kokan gül olmalı.

Dost bahçesinde dost için

Öten bir bülbül olmalı

İMAN bir kök; İSLÂM gövde,

Şeriat bir yol olmalı.

Tevhit, tesbih, tövbe, zikir...

Bir mü'minde bol olmalı.

Volkan gibi taşan yürek,

Demir gibi kol olmalı.

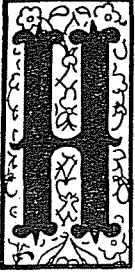
Zulme karşı baş eğmeyen

Hak'ka teslim kul olmalı.

«Müslüman'm!» diyen için

Yol, bu gerçek yol olmalı.

İsmail BAYRAM

UKUK, insanların toplu yaşama zaruretini duymalarından itibaren mevcudiyetini ortaya koymuştur. İster ilkel olsun, ister modern olsun, bütün toplumlar nizamlarını hukûkî normlar koymak sûretiyle sağlamışlardır.

Hukuk, öğrenimine çok ehemmiyet verilmesi gereken bir müessesedir. Hukuk, bir ilim dalıdır. Dolayısıyla bu ilim dalının da ilmi yönden incelenmesi, öğreniminin de ilmi olması gerekir.

Fakültelerimizdeki hukuk öğrenimi ise tatminkâr olmaktan uzaktır. Talebeyi, kürsünün çıkarmış olduğu çok yüklü kitapları hatmetmekten, öğretim üyelerini de, bu kitapları, satır satır anlatıp bitirebilme çabasından kurtarmak zarûridir. Talebe, derslerinin yanında, bir lisan çalışabilme imkânını bulamamaktadır. Öğretim üyesi de, zaten çok mahdut olan, pratik kurları kısmak zorunda kalmaktadır.

Bir hukuk kaidesinin anlaşılmasında, bir avukatın hâkimleri şaşırmaq için türlü desiseli yollara kaçması gibi usullere değil, hukukî metodlar içinde tefsir yollarına, (gâî tefsir, lâfzî tefsir, tarihi tefsir, vb.) başvurmak icabetmektedir. Hukuk, sadece kaideler mecmuası değildir. Hukukun da bir ruhu ve gayesi vardır. Bunu böyle kabul etmekle beraber, hukukun heyeti mecmuasını neresinden çeksen o tarafa uzayan bir lâstik olarak kabûle imkân yoktur. Bu sebeble aksi çözümlün kabul edilemeyeceği kaideler koymak zarûreti vardır. Bu kâideler hukukun her dalında hizmet görecektir nitelikte olmalıdır. Siyaha beyaz denemeyeceği gibi, beyaza da siyah denemez. Halbuki, 1961 anayasamız hem sosyalizme kapalıdır, hem de açıktır denebilmektedir. Ne yazık ki, bu zıt anlayış, bu konuda yetkili olan ağızlardan çıkmaktadır. O halde ne yapılmalıdır? 1961 Anayasası, ya sosyalizme kapalıdır veya açıktır diye kaide koymalıdır. Herne şekilde olursa olsun, devletin temel nizamlarını koyan anayasayı bu kaypaklıktan kurtarmak zarûreti vardır.

Mer'î kanunlarımızda, «Kanunsuz ceza olmaz — Bey ile icar infisah eder.» gibi kaidelerin yekûnu pek cüz'îdir. Halbuki, İslâm Hukukunu ihtiva eden Mecelledeki kâideler bugün olduğu kadar ilerde de tatbik edilecek değerdedir. Bu kaidelerin yekûnu da bir hayli kabarıktır (1). Kur'an-ı Azîmü's-Şândaki 6666 âyetin herbiri başı başına bir kaidedir. Mecelledeki mevzu bahis kâideler Kur'an'daki kaidelerin cüz'î bir kısmıdır. Sonsuz ilim sahibi ALLAH (C.C.) Hazretlerinin emirleri olan bu kaideler 1400 seneden beri, birçok memleketlerde; tatbik edilmektedir (2). Bu hükümler ilimle iştilal edenler tarafından zaman geçtikçe de daha iyi anlaşılmalıdır (3). Ashında, ALLAH (C.C.) Hazretleri Kur'an-ı Keriminde akıl sahiplerine hitabetmekte, düşünen akıl sahipleri için bu âyetlerinde türlü hikmetler olduğunu bildirmektedir (4).

HUKUKUN ruh ve gayesinin anlaşılmasında Hukuk Felsefesi ve Metodoloji nasıl zarurî ise, yüzde doksanbeşi Müslüman Türk olan memleketimiz bakımından da İslâm Hukukunun incelenmesi zarûridir. Yardımcı hukuk kaynağı olarak, örf, adet, teamül kaideleri hakkında hüküm bulunmayan hallerde, tatbik mevkii bulmaktadır (5). Örf, adet ve teamül kaidelerinin tatbik edildiği hallere hukuk tatbikatında pek sık rastlanmaktadır. Bilhassa, Türk Medeni Kanunu, md. I, örf ve adet kâidelerinden; Türk Ticaret Kanunu md. 2 de ticarî örf, âdet ve teâmülden bahsetmekte, bu yardımcı hukuk kaidelerinin tatbik yerlerini göstermektedirler.

Görüldüğü üzere, hukuk tatbikatçıların mer'î hukuk kâideleri yanında, bu kaidelerin mer'î olduğu memleketteki örf, adet ve teamülün ne yolda olduğunu bilmek mecburiyeti vardır. Halkı Müslüman Türk olan memleketi-

(*) Bu husus ötedenberi birçok hukukçu tarafından savunulagelmiş ve halen de savunulmaktadır. Acizâne olarak, biz de bu fikrin savunucuları arasına girmek arzusundayız.

(1) Ömer N. Bilmen hoca, Hukuku İslâmiyye, C: I de, bu kaidelerden 99 tanesini izah etmektedir.

(2) Pakistan, Suudi Arabistan, Irak, Tunus, Mısır, Endonezya vb.

(3) A. Cressy Morrisson, Earfing William, James Janes, Russel Charles Earnest vb. (çeşitli kaynaklardan)

(4) El-Bakara, 76, 164, 221, 266, 269, 280; Âl-i İmrân, 7, 13, 49, 65; El-En'âm; 32, 50, 80, 126; El-A'raf, 26, 171, 184; Yunus, 3, 5, 22; Hûd, 24, 30, 51, Er-Sa'd, 3, 4; İbrahim, 25.

(5) Orhan M. Çağul, Hukuk Başlangıcı, 1966, § 3. s. 52-71. Dönmezer-Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, 1961, s. 145.

«İslâm Hukuku

Kürsüsü» İhdası

Zarûridir. «X»

Bekir YÜCEL

(İ.Ü. Hukuk Fak.
Son sınıf öğrencisi)

mizdeki, örf, adet ve teamül ne yolda olmak gerekir? Elbetteki Türk ve İslâm örf, adetleri olacaktır. Teamül de böyledir. İslâmî örf, adet ve teamülü bilmek için İslâm prensiplerini ve İslâm Hukukunu bilmek; Türk örf, adet ve teamülünü bilmek için de Türklüğü, Türk tarihini bilmek zorunluğu vardır.

Bu mevzuda misal vermek gerekirse, mukabele ve mevlid gösterilebilir. Halkımız arasında (bugün bilhassa hanımlar arasında) pek yaygın olan mukabelede, müslümanlar bir araya toplanmakta, Kur'an okunmakta, dîni mevzularda bilgisi olanların anlattıkları dinlenmekte, bilinmeyen hususlar danışılmaktadır. Kısacası müşavere edilmektedir. Şimdi, böyle bir toplanma neticesi, katılanlar hakkında, TCK. 163 maddeye girdiği gerekçesi ile koğuşturmaya geçilmesi tam bir zuhûl eseri olacaktır. Çünkü, İslâm Hukukunun dört kaynağı vardır. Bunlar Kur'an, hadis, icmâ-i ümmet ve kıyasdır. Bunlardan icmâ-i ümmet aynı asırda yetişen fakihlerin, bir şer'î mes'eledede ittifak etmeleridir. Hazreti Peygamber (S.A.S.) efendimiz sağlığında, eshabına, Kur'an ve Sünnette bulamadıkları hususlarda, içtihatlarında bulunmaya müsaade etmişlerdir (6).

BUNU böyle kabul ettiğimize göre, bir hukukçunun bu bilgilere sahip olması gerekir. Hernekadar genç bir hukukçu tahsil hayatı boyunca kalbur üstü de olsa Türk tarihini okumakta ise de İslâm Hukukundan tamamen bîhaber yetişmektedir. Maalesef bu güne kadar memleketimizde mevcut iki Hukuk Fakültesinde bu bilgiyi verecek bir «İslâm Hukuku Kürsüsü» kurulmamıştır. İslâm Hukukunun hukuk öğrencilerine öğretilmesi zarûridir. Burada İngiliz âlimlerinden Roger Bacon'ın vaktiyle Oksford Üniversitesinde talebelerine kızdığı zaman söylediği sözler akla gelmektedir. Meşhur âlim, talebelerine: «Adam olmak istiyorsanız, İslâm ilimlerini öğreniniz!..» diye kızmıştır (7).

Cumhuriyetin ilânı ile birlikte Garp memleketlerinden terceme sûretiyle alınan kanunlarda — ki, bu kanunlardaki terceme yanlışlıkları yürekler acısındır (8). Fakat böyle olması bir bakıma normaldir. Cumhuriyetin 29 Ekim 1923 de ilânı ile birlikte 1926 ya kadar geçen kısa bir zamanda bir çok ana kanun (MK. BK. CK. vb.) çıkarılmıştır. — Germen Hukukunun tesiri olduğu, Germen Hukukunu da Roma Hukukunun etkilediği gerekçesi ile Fakültelerimizde Roma Hukuku okutulmaktadır (9). Roma Hukukunun okutulmasına karşı olmamakla beraber; **Roma Hukukuna verilen önemin, Müslüman Türk Milletinin hayatında uzun müddet tatbik mevkii bulan İslâm Hukukuna da verilmesini istiyoruz.**

Bu arada biz hukukçulara düşen bir vazife de İslâm Hukukuna eğilmemizdir. Maalesef, zamanımızda İslâm Hukuku ile ilgili neşriyat çok azdır. (Bu hususta bugün bilhassa, Prof. Dr. M. Hamidullah, Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay, Prof. Dr. Mustafa Reşid Belgesay, Prof. Dr. A. Himmet Berkî, Dr. Şakir Berkî, Dr. Y. Ziya Kavakçı iştigal etmektedirler.) Değerli İslâm âlimi Ömer N. Bilmen hocanın, «Hukuku İslâmiye ve İstılahatı Fıkhiyye Kamusu» adlı, eserinin tekrar intişar etmesi bizler için bir sevinç kaynağıdır. İslâm Hukuku araştırmaları hakkında, hukukçu ağabeyimiz, Dr. Yusuf Z. Kavakçı'nın bir makalesindeki tavsiyeleri (10) üzerinde çalışmaya değer niteliktedir. Bu makalede; «Kur'andaki bütün hukuki âyetler fişlere alınmalı ve bunların sistematik tasnifi yapılmalıdır.» devamla da, «Hukuka taalluk eden hadisleri de fişlere alıp sistematik tasniflerini ve tefsirlerini yapmalıdır.» demekte ayrıca bir çok fıkıh eserlerinin isimlerini vermektedir. Biz değerli hukukçu ağabeyimizin İslâm Hukuku araştırmaları hakkındaki fikirlerine tamamen iştirak etmekle beraber, **İslâm Hukuku ile ilgili Türkçe neşriyatın (eserlerin) çoğaltılmasının zarûriliğine inanıyoruz.**

SON olarak şunu belirtelim ki, İngiliz âlimi Roger Bacon'ın, «Adam olmak istiyorsanız, İslâm ilimlerini öğreniniz!» sözü (11), evveleminde bizler için düstur olmalıdır.

(6) A. Selçuk Özçelik, *Esas Teşkilât Hukuku Dersleri*, 1963. 131 nolu dip not.

(7) Av. Haşim N. Erbil, *Hayat Pahallığı Nasıl Azaltılabilir?* 1953, s. 59.

(8) *Hocalarımızın şikâyetlerinden biri de terceme yanlışlıklarıdır.*

(9) *Türkün Rado, Roma Hukuku Dersleri*, 1967, § 25, s. 286-287.

(10) Dr. Yusuf Kavakçı, *İslâm Medeniyeti*, s. I, s. 22-24.

(11) Av. Haşim N. Erbil, *Hayat Pahallığı Nasıl Azaltılabilir?* 1953, s. 59.